

6/2/83

EL LLENGUATGE

Els parcers

Com que, durant la nostra infantesa, havíem viscut llargues temporades al camp, la paraula *parcer* sempre ens ha estat ben familiar, i mai no ens hauria calgut el diccionari per a assajar de definir-ne el significat amb més o menys precisió: «el qui treballa terres d'altri a parts, és a dir, quedant-se per al propi profit una part convinguda de la collita». I no havíem deixat d'adonar-nos —perquè és una cosa evident, que no exigeix ni perspicàcia ni coneixements especials— de la relació formal que hi ha entre *parcer* i *part*, que permet fàcilment d'agrupar aquestes dues formes en una mateixa família etimològica de mots. No ens hauria costat gaire de dir que *parcer* ve de *part*, és a dir, que n'és una forma derivada. Demostrar-ho, és clar, ja costaria més, entre d'altres raons perquè en realitat no és ben bé així. Segons els diccionaris etimològics *parcer* és el prolongament del mot llatí «partarius», el qual, aquest sí, és un derivat del mot que volia dir «part».

Actualment, ja no tenim ocasió de sentir-ne parlar gaire, dels parcers: deixant de banda que llur nombre deu haver disminuït molt, no formen part del petit món en què ens movem habitualment. En canvi, apareixen de tant en tant en les nostres lectures, en els assaigs que no deixem de llegir sobre diversos aspectes de la nostra història social i econòmica. I ens hem sorprès més d'un cop que hom els designi per mitjà de la forma «aparcer». Vet aquí uns que tot ho han après als llibres, no ens sabem estar de pensar dels qui usen aquesta forma! Si es tractés d'un nom del femení, encara podríem suposar que la *a* inicial prové de l'article, com en els casos tan coneguts de *la gla* i *la rel*, que han originat *l'agla* i *l'arrel*. Però en tots els grups usuals, *el parcer*, *els parcers*, *un parcer*, *aquest parcer*, etc., aquesta *a* no apareix enlloc. I és que prové de la forma del castellà «apacero», que hom ha adaptat al català sense entretenir-se a mirar si ja disposàvem d'una forma pròpia. Segons Coromines, la *a* de la forma del castellà deu provenir de la locució adverbial «a partir» d'un verb «apartir» usat antigament. És cert que en català hauríem pogut obtenir també «aparcer», talment com al costat de *mitger* tenim, segons Moll, *amitger*, clarament format sobre *a mitges* (mots de sentit anàleg al de *parcer*), però no és pas així i cal, per tant, evitar «aparcer» com un castellanisme més.

Albert Jané